

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

30 grudnia

№ 117.

Rok 1927.

TREŚĆ:

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Poz.: 996 —z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa	1660
997 —z dnia 23 grudnia 1927 r. o skróceniu czasu aplikacji, wymaganej dla uzyskania uzdolnienia do urzędu sędziowskiego, w okręgach sądów apelacyjnych: w Poznaniu i Toruniu oraz górnośląskiej części okręgu sądu apelacyjnego w Katowicach	1664
998 —z dnia 28 grudnia 1927 r. o przedłużeniu prawa zwłoki, przewidzianego w § 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych	1664
999 —z dnia 28 grudnia 1927 r. o przedłużeniu terminu przedawnienia rent i rat rentowych na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego	1665
1000 —z dnia 28 grudnia 1927 r. w sprawie wykupu maszyn, narzędzi, materiałów i fabrykatów tytoniowych	1665
1001 —z dnia 28 grudnia 1927 r. o utworzeniu sądu powiatowego w Gdyni i zmianie granic okręgów sądów powiatowych: w Grudziądzu, Nowem i Świeciu.	1666

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

Poz.: 1002 —z dnia 21 grudnia 1927 r. w sprawie zakazu przywozu pszenicy oraz mąki pszennej	1666
--	------

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Poz.: 1003 —Przemysłu i Handlu z dnia 12 grudnia 1927 r. o ustanowieniu izb rzemieślniczych, wyznaczeniu ich siedzib i okręgów	1667
1004 —Przemysłu i Handlu z dnia 12 grudnia 1927 r. o ustanowieniu tymczasowych komisji egzaminacyjnych czeladniczych przy władzach przemysłowych II-ej instancji na terenie m. st. Warszawy oraz województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego, lwowskiego i krakowskiego.	1667
1005 —Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 15 grudnia 1927 r. o wysokości opłat za dozór kotłów parowych, należących do właścicieli prywatnych, zlecony przez władze państwowe Stowarzyszeniu dozoru kotłów w Warszawie.	1669
1006 —Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 15 grudnia 1927 r. o wysokości opłat za dozór kotłów parowych, należących do właścicieli prywatnych, zlecony przez władze państwowe Stowarzyszeniu dozoru kotłów w Poznaniu	1670
1007 —Spraw Wojskowych z dnia 21 grudnia 1927 r. w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości o częściowej zmianie rozporządzenia wykonawczego z dnia 1 sierpnia 1924 r. w sprawie postępowania o uznanie za zaginione bez własnej winy osób, których zaginięcie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową	1670
1008 —Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Ministrem Przemysłu i Handlu oraz Ministrem Sprawiedliwości w celu wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1927 r. o sztucznych środkach słodzących	1670
1009 —Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 22 grudnia 1927 r. w sprawie ulg celnych na statki	1682

996.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 23 grudnia 1927 r.

o granicach Państwa.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. № 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Dział I.

Linja graniczna, pas drogi granicznej, strefa nadgraniczna i pas graniczny.

Art. 1. Granicę Państwa stanowi linja graniczna, ustalona w sposób, przewidziany przez umowy międzynarodowe, oddzielająca obszar Rzeczypospolitej Polskiej od obszaru państw sąsiednich, lub linja oddzielająca polskie morze przybrzeżne od morza pełnego. Szerokość pasa wód terytorjalnych określają odrębne przepisy.

Art. 2. Przekraczanie granicy Państwa jest dozwolone tylko na zasadzie właściwych dokumentów i tylko na drogach celnych lub w wyznaczonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, a odnośnie linii lotniczych — również z Ministrem Spraw Wojskowych, lub też przez władze upoważnione do tego przez wyżej wymienionych ministrów, punktach przejściowych.

Punktami przejściowymi są również przejścia przez granicę linii lotniczych, wyznaczone dla ruchu lotniczego z zagranicą, jak również porty morskie.

Rodzaje, formę, treść i sposób wystawiania dokumentów upoważniających do przekraczania granicy, warunki od których zależy ich uzyskanie, i przepisy regulujące kontrolę osobowego ruchu granicznego ustala w drodze rozporządzeń Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami:

Art. 3. W celu zabezpieczenia ochrony granicy ustala się na całej przestrzeni granic Państwa:

- a) pas drogi granicznej,
- b) strefę nadgraniczną,
- c) pas graniczny.

Art. 4. Pas drogi granicznej, ustanowiony wzdłuż linii granicznej, obejmuje obszar gruntu o szerokości najwyżej 15 metrów, licząc od linii granicznej, względnie taki sam obszar gruntu wzdłuż brzegu wód granicznych.

Sposób i termin ustanowienia pasa drogi granicznej na poszczególnych odcinkach granicy oraz ustalenia jego szerokości określają rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi zainteresowanymi ministrami.

Pas drogi granicznej ma być wolny od takiego używania, któreby przeszkadzało wykonywaniu robót

i czynności w celu utrzymania i urządzenia granicy lub w celu prawidłowej ochrony granicy przez władze i organa państwowe, i ma służyć jako droga obchodowa dla straży pełniącej ochronę granic.

Właściciele gruntów, znajdujących się w pasie drogi granicznej, są obowiązani na żądanie właściwej władzy odstąpić je za odszkodowaniem na rzecz Państwa w trybie, ustalonym w obowiązujących ustawach o wywłaszczeniu.

Art. 5. Strefa nadgraniczna obejmuje obszar leżący wzdłuż linii granicznej szerokości 2-ch kilometrów, licząc od linii granicznej.

W wypadkach, w których tego wymagają właściwości terenu lub ukształtowanie granicy, może być strefa nadgraniczna rozszerzona do 6 kilometrów, względnie zwężona poniżej 2-ch kilometrów.

Szerokość strefy nadgranicznej określają właściwe wojewódzkie władze administracji ogólnej w porozumieniu z odpowiednimi władzami celnymi i wojskowymi.

Granice strefy nadgranicznej winny być oznaczone w terenie specjalnymi znakami i podane do powszechnej wiadomości.

Art. 6. Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia wprowadzić na całym obszarze strefy nadgranicznej lub na pewnych jej odcinkach ograniczenia ruchu, które okażą się potrzebne dla celów ochrony granicy, a w szczególności: uzależnić od zezwolenia władzy administracyjnej pobyt w strefie nadgranicznej osób stale tam niezamieszkałych.

Od obowiązku posiadania zezwolenia są zwolnieni:

- a) obywatele polscy w tych miejscowościach leżących w strefie nadgranicznej, w których posiadają majątek nieruchomy, lub w których w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego przynajmniej od sześciu miesięcy faktycznie stale zamieszkują, jak również członkowie ich rodzin, żyjący z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym,
- b) urzędnicy i funkcjonariusze państwowi oraz samorządowi i osoby wojskowe, zaopatrzone we właściwe legitymacje służbowe, o ile pobyt ich w strefie nadgranicznej związany jest z pełnieniem obowiązków służbowych, oraz osoby urzędowo im towarzyszące, tudzież członkowie rodzin funkcjonariuszów państwowych, zamieszkałych w strefie nadgranicznej, o ile żyją z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym,
- c) osoby, zaopatrzone w odpowiednie, ważne co do terminu dokumenty podróży (paszporty, przepustki graniczne), o ile chodzi o odbycie drogi wiodącej bezpośrednio do granicznego punktu przejściowego oraz łączącej graniczny punkt przejściowy z przejściem na linii granicznej przy wyjeździe, lub drogi od granicznego punktu przejściowego przy wjeździe do kraju, — następnie, o ile chodzi o zatrzymanie się na granicznych punktach przejściowych w związku z kontrolą graniczną i wreszcie, o ile chodzi o czasowy pobyt w miejscowo-

ści, wymienionej w dokumencie podróży (paszporcie lub przepustce granicznej), a leżącej w strefie nadgranicznej.

Art. 7. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami rozporządzeń, które okażą się konieczne dla zapewnienia ochrony granicy, np. co do posiadania materiałów wybuchowych i broni palnej, polowania, jak również dotyczących: rejestracji zwierząt, ruchu nocnego, sposobu korzystania z dróg przebiegających obszar strefy nadgranicznej i mel-dunków w strefie nadgranicznej.

Art. 8. Wznoszenie budowli i przeprowadzanie wszelkich trwałych urządzeń w strefie nadgranicznej, jak również przebudowywanie starych budowli, z wyjątkiem robót tego rodzaju, przeprowadzanych przez Państwo, wymaga, niezależnie od zezwoleń innych władz, wymaganych przez odpowiednie przepisy, uzyskania uprzedniej zgody powiatowej władzy administracji ogólnej.

Wznoszenie nowych budowli wodnych nad wodami granicznymi oraz jakiegokolwiek użycie takich budowli, wód lub brzegów, które mogłyby spowodować zmiany w dotychczasowym stanie brzegów wód granicznych, wymaga, niezależnie od zwykłych zezwoleń, wymaganych ustawą wodną, uzyskania zezwolenia właściwego wojewody, wydanego w porozumieniu z naczelnikiem władzy celnej II-iej instancji i dowódcą okręgu korpusu.

Art. 9. Budynki i grunty lub części gruntów, leżące w strefie nadgranicznej, mogą ulec wywłaszczeniu na rzecz Państwa w trybie, ustalonym w obowiązujących ustawach o wywłaszczeniu, o ile to okaże się konieczne dla celów ochrony granicy Państwa.

Art. 10. Pas graniczny obejmuje cały obszar powiatów przylegających do granicy Państwa. O ile szerokość pasa granicznego nie osiąga w ten sposób 30 kilometrów, włącza się do pasa granicznego również te gminy sąsiednich powiatów, których obszar leży w całości lub w części w odległości 30 klm. od linii granicznej.

Art. 11. Osobom, ukaranym prawomocnym wyrokiem sądowym lub prawomocnym orzeczeniem władzy administracyjnej lub też celnej lub skarbowej za działalność przeciwpaństwową, przemytnictwo oraz za przestępstwa, wymienione w art. art. 19 i 22 rozporządzenia niniejszego, może być przez powiatową władzę administracji ogólnej wzbronione zamieszkiwanie i pobyt w pasie granicznym na czas od 1 roku do 3 lat, a do dziesięciu lat w stosunku do osób, ukaranych za szpiegostwo.

Art. 12. W pasie granicznym niedozwolone jest cudzoziemcom, cudzoziemskim osobom prawnym, jako też osobom prawnym krajowym, których zarząd lub większość kapitału są cudzoziemskie, o ile nie posiadają zezwolenia, przewidzianego w ustępie 2 artykułu niniejszego:

- a) nabywanie nieruchomości w drodze aktów prawnych, zawartych między żyjącymi,
- b) dalsze zatrzymanie własności nieruchomości, nabytej w drodze spadkobrania, na podstawie

aktów prawnych zdziałanych na wypadek śmierci, o ile obdarowany nie byłby zarazem powołany do spadku z ustawy.

W pasie granicznym może właściwy wojewoda ze względów bezpieczeństwa Państwa lub porządku publicznego zabronić poszczególnym cudzoziemcom:

- a) posiadania, dzierżawienia, użytkowania i zarządu nieruchomości lub części nieruchomości,
- b) wykonywania handlu i przemysłu,
- c) kierownictwa i eksploatacji robót i przedsiębiorstw.

Jeżeli zachodzą okoliczności uwzględnienia godne, zezwolenia może udzielić w wypadkach, objętych ustępem pierwszym, Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, a w innych wypadkach — właściwa powiatowa władza administracji ogólnej.

Osoby fizyczne lub prawne, wymienione w ustępie pierwszym artykułu niniejszego, które przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego nabyły w jakiegokolwiek drodze nieruchomość w pasie granicznym bez zezwolenia Rady Ministrów, lub które w przyszłości nabadą nieruchomość w drodze spadkobrania (p. b. ust. 1), winny w terminie dwunastomiesięcznym, licząc od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, względnie od dnia otwarcia spadku, wnieść prośbę o udzielenie zezwolenia, wymaganego w myśl ustępu trzeciego artykułu niniejszego, jeżeli pragną nadal zatrzymać własność tej nieruchomości. Wniesienie prośby po upływie wymienionego terminu będzie uważane za równoznaczne z jej niewniesieniem.

W razie niewniesienia prośby w terminie, jako też w razie otrzymania decyzji odmownej, powinien cudzoziemiec względnie osoba prawna, wymieniona w ustępie pierwszym, sprzedać nieruchomość w ciągu następnych dwunastu miesięcy. Niewykonanie tego obowiązku pociągnie za sobą przymusową sprzedaż nieruchomości.

Tryb postępowania przy przeprowadzeniu sprzedaży uregulują osobne przepisy, wydane przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

W wypadkach, przewidzianych w ustępie drugim, osoby, które w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego już wykonywują prawa, względnie zajęcia, wyszczególnione w tych punktach, winny w ciągu trzech miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie rozporządzenia, wnieść prośbę o zezwolenie do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

W razie niewniesienia prośby w powyższym terminie, jako też w razie otrzymania decyzji odmownej, powinny te osoby zaprzestać wykonywania zajęć w ustępie drugim wymienionych, a to najpóźniej po upływie dalszych trzech miesięcy, licząc od dnia, w którym upłynął termin do wniesienia prośby, względnie od dnia otrzymania prawomocnej decyzji odmownej.

Wszelkie czynności prawne, zdziałane w celu obejścia ograniczeń, przewidzianych w artykule niniejszym, są nieważne.

Art. 13. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania rozporządzeń regulują-

cych sprawy ewidencji i kontroli ruchu ludności w zakresie nieodzownym dla wykonania przepisów rozporządzenia niniejszego na obszarze pasa granicznego.

Dział II.

Wytknięcie i oznaczenie granicy państwowej, znaki graniczne i piecza nad nimi. Organa, powołane do ochrony granicy i urządzeń granicznych.

Art. 14. Właściciele lub posiadacze gruntów, leżących w strefie nadgranicznej, nie mogą wzbronić:

- a) osobom, powołanym do ochrony granicy oraz zatrudnionym przy urządzaniu lub utrzymaniu granicy, dostępu do granicy Państwa przez ich grunty, ustawiania na tych gruntach potrzebnych znaków, jako to: słupów, kamieni, kopców, wiech i t. p.,
- b) przeprowadzenia na ich gruntach koniecznych czynności, związanych z oznaczeniem, urządzeniem i ochroną granicy, jako to: wykopania rowów, wykonania wyrębów i przesiek leśnych, wykarczowania pni, usunięcia powalonych drzew i ściętych gałęzi i t. p.

Czynności, wymienione w p. b), mogą być wykonane również przez właścicieli gruntów za zgodą i pod nadzorem właściwych władz.

W strefie nadgranicznej właściwe władze mogą zarządzić całkowite wycięcie lasów w pasie szerokości najwyżej do 1 klm. od linii granicznej z tem, że zalesienie ponowne może nastąpić jedynie za zezwoleniem władzy właściwej. Wycięcie lasów należy do obowiązku właścicieli lasów. W razie niewykonania przez nich tego obowiązku, lasy będą wycięte środkami Państwa na koszt właścicieli lasów.

Rozporządzenie Rady Ministrów określi władze właściwe do wydania wymienionych w artykule niniejszym zarządzeń i sposób ich przeprowadzenia.

Art. 15. Za szkody rzeczywiste, wynikłe wskutek zastosowania przepisów, wymienionych w art. 14 p. b) i w ustępie trzecim, interesowany ma prawo żądać stosownego odszkodowania, którego może dochodzić zwykłą drogą prawa, o ile nie dojdzie do dobrowolnej ugody z władzą, która wydała odnośne zarządzenie. Odszkodowanie nie może obejmować utraconych zysków.

Prawo żądania wynagrodzenia gaśnie po upływie jednego roku od dnia, w którym szkody lub straty zostały wyrządzone, a w wypadkach, kiedy je poniesiono przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego,—po upływie roku od dnia wejścia rozporządzenia w życie.

Art. 16. Ochrona granicy poruczona jest właściwym organom, powołanym do tego przez osobne przepisy.

Art. 17. Założenie i utrzymanie znaków granicznych należy do Ministra Robót Publicznych.

Ochronę znaków i urządzeń granicznych sprawują organa pełniące służbę ochrony granicy, a o ile chodzi o urządzenia nie znajdujące się bezpośrednio przy granicy (np. tablice oznaczające strefę nadgraniczną),—władze wykonywujące policję miejscową i organa bezpieczeństwa publicznego.

Art. 18. Kontrolę osobowego ruchu granicznego na punktach przejściowych i drogach celnych wykonywują organa, powołane przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Dział III.

Postanowienia karne.

Art. 19. Kto:

1) z winy umyślnej lub nieumyślnej niszczy, uszkadza, narusza, czyni niewidocznymi, zacierza, przenosi lub przeistacza znaki graniczne służące do oznaczenia granicy państwowej, albo urzędzenia, wykonane na zasadzie rozporządzenia niniejszego,

2) przekracza zawarte w rozporządzeniu niniejszem lub wydane na jego podstawie nakazy lub zakazy,

3) przeciwdziała czynnościom urzędowym, wykonywanym w myśl tegoż rozporządzenia,

4) w jakikolwiek sposób współdziała, podżega, albo pomaga do popełnienia wspomnianych czynów,—będzie karany aresztem do 6-ciu tygodni i grzywną do 3.000 zł., albo jedną z tych kar, o ile wedle innych przepisów ustawowych dany czyn nie ulega karze surowszej.

Władze orzekające oznaczają w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu do 6-ciu tygodni.

Art. 20. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 19, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Od orzeczenia karnego powiatowej władzy administracji ogólnej można w ciągu dni 7-iu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy odwołanie się do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju).

Sąd okręgowy nie może jednak uchylić orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez władzę administracyjną.

Odwołanie się do sądu nie wstrzymuje wykonania kary, kary pozbawienia wolności nie wolno jednak wykonać bez zgody oskarżonego przed prawomocnością orzeczenia.

Przeciwko oskarżonemu (obwinionemu) można zarządzić areszt (areszt śledczy) jako środek zapobiegawczy, jeśli nie posiada on stałego miejsca zamieszkania na obszarze Rzeczypospolitej, określonego zajęcia, lub nie można stwierdzić jego tożsamości, albo też jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że oskarżony nie stanie na wezwanie przed władzą administracyjną lub przed sądem, albo nie podda się karze.

Decyzję co do środka zapobiegawczego poweźmie na żądanie władzy administracyjnej najbliższy sąd powiatowy (pokoju); zażalenie na tę decyzję rozstrzyga ostatecznie sąd okręgowy.

Na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

Art. 21. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, może upoważnić do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 19, zamiast powia-

towych władz administracji ogólnej — inne urzędy lub urzędników.

Art. 22. Kto:

1) świadomie przekracza granicę Państwa bez właściwych dokumentów, albo w miejscu na to nieprzeznaczonym, albo mimo zamknięcia ruchu granicznego,

2) podrabia lub przerabia (falszuje) przewidziane na mocy rozporządzenia niniejszego lub na mocy rozporządzeń na niem opartych dokumenty, pieczęcie lub pieczętki urzędowe,

3) świadomie z takich podrobionych lub przerobionych dokumentów pieczęci lub pieczętek urzędowych korzysta lub dostarcza ich innym osobom,

4) legitymuje się dokumentem autentycznym, wskazanym w punkcie 2-gim, lecz należącym do innej osoby, lub swój, albo należący do trzeciej osoby autentyczny dokument oddaje innym osobom do legitymowania się,

5) świadomie składa przed władzą fałszywe zeznania lub dowody, albo zamilcza ważne okoliczności dotyczące warunków, od których jest uzależnione wydanie wskazanych wyżej dokumentów lub pieczęci urzędowej na takim dokumencie, albo świadomie korzysta z dokumentu lub pieczęci w powyższy sposób uzyskanych,

6) dopuszcza się jednego z przestępstw, wyszczególnionych w art. 19, po dwukrotnym ukaraniu za takie samo przestępstwo, albo dopuszcza się go w szerszym rozmiarze lub zawodowo, —

ulega karze więzienia do 1 roku i grzywnie od 300 zł. do 10.000 zł. lub jednej z tych kar, o ile dany czyn według powszechnych ustaw karnych nie ulega karze surowszej.

Na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r., zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt.

Usiłowanie, współdziałanie, podżeganie lub pomoc ulegają karze narówni z dokonaniem czynów, wymienionych w punkcie 1—6.

Do orzekania właściwe są sądy powiatowe (pokoju), w których orzeka jeden sędzia zawodowy; na obszarze mocy obowiązującej procedury karnej z 1864 r.—sędzia pokoju bez udziału ławników.

Art. 23. Cudzoziemcy, którzy zostaną prawomocnie zasądzeni za przestępstwa, wymienione w art. 19 lub 22 rozporządzenia niniejszego, mogą być ponadto wydaleny z obszaru Rzeczypospolitej Polskiej na mocy orzeczenia powiatowej władzy administracji ogólnej.

Art. 24. W razie naruszenia przepisów rozporządzenia niniejszego, wymienionych w art. 4 ust. 3, w art. 8, 14 i 19 pkt. 1, winno, niezależnie od nałożenia kary, zapaść orzeczenie zarządzające wykonanie na koszt winnego czynności, potrzebnych celem przywrócenia stanu poprzedzającego naruszenie.

Jeżeli winowajcy nie można wyśledzić, nastąpi wykonanie potrzebnych robót na koszt gminy, na której obszarze szkoda została wyrządzona.

Dział IV.

Postanowienia końcowe.

Art. 25. Przepisy rozporządzenia niniejszego stosuje się również do tych obszarów, na których de-

finitywne ustalenie linii granicznej jeszcze nie nastąpiło, ale obowiązuje prowizoryczna linia graniczna.

Sposób, termin i zakres wykonania rozporządzenia niniejszego w odniesieniu do powyższych obszarów określa rozporządzenia wykonawcze, wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych.

Art. 26. Przepisy rozporządzenia niniejszego, odnoszące się do właścicieli gruntów, wód i brzegów (art. 4 ust. 2, 8 i 14), dotyczą również użytkowców, dzierżawców i innych osób, które z jakiegokolwiek tytułu dany przedmiot w swem posiadaniu dzierżą lub zarząd nad nim sprawują.

Art. 27. W art. 4 i 9 rozporządzenia niniejszego, gdzie jest mowa o odszkodowaniach i wywłaszczeniach na rzecz Państwa, należy na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego i cieszyńskiej części województwa śląskiego stosować odpowiednio postanowienia ustawy z dnia 18 lutego 1878 r. o wywłaszczeniach w celu budowania i utrzymywania w ruchu kolei żelaznych (Dz. ust. p. № 30).

Art. 28. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Ministrowi Skarbu, Ministrowi Robót Publicznych i Ministrowi Sprawiedliwości w miarę właściwości i w porozumieniu z innymi zainteresowanymi ministrami.

Art. 29. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą przepisy rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 20 lipca 1920 r. w przedmiocie ochrony granic (Dz. U. R. P. № 64, poz. 426), z wyjątkiem przepisów o strefie nadgranicznej, które tracą moc z chwilą wyznaczenia tej strefy i ogłoszenia według art. 5 rozporządzenia niniejszego.

Zarazem uchyla się pkt. 3 art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. № 83, poz. 465).

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*